

Beleidsregel van de burgemeester van de gemeente Westerkwartier houdende het coffeeshopbeleid van de gemeente Westerkwartier

BESLUIT:

1. In de gemeente Westerkwartier zijn coffeeshops niet toegestaan;
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na de dag van publicatie.

1 Inleiding

In de gemeente Westerkwartier is na de fusie van de voormalige gemeenten Leek, Zuidhorn, Marum en Grootegast op 3 juni 2021 een voorlopig nuloptie-beleid vastgesteld, met de afspraak grondig onderzoek uit te voeren met als doel de uitkomsten hiervan te betrekken om tot een weloverwogen definitief beleid te komen ten aanzien van coffeeshops in de gemeente Westerkwartier.

2 Juridisch kader

Op basis van artikel 174 van de gemeentewet is de burgemeester belast met het toezicht op openbare inrichtingen en met de uitvoering van verordeningen die betrekking hebben op dat toezicht. Als gevolg van artikel 4:81 Awb is vervolgens de burgemeester in beginsel ook bevoegd beleidsregels hieromtrent vast te stellen.

Coffeeshops kunnen worden gedefinieerd als een alcoholvrije horecagelegenheden waar handel in en gebruik van softdrugs plaatsvindt. Artikel 2.3.1.2., lid 1, verbiedt het exploiteren van een horeca-inrichting zonder een vergunning van een burgemeester. Dit artikel kan ook worden toegepast op coffeeshops. Een coffeeshop zal dus een vergunning moeten aanvragen wil ze zich mogen vestigen. In lid 3 is opgenomen dat een vergunning kan worden geweigerd als naar het oordeel van de burgemeester moet worden aangenomen dat het woon- en leefklimaat en/of de openbare orde op ontoelaatbare wijze nadelig wordt beïnvloed door de aanwezigheid ervan. Met als motief de handhaving van de openbare orde en de bescherming van het woon- en leefklimaat kunnen de gemeenten regels stellen ter bestrijding en voorkoming van overlast als gevolg van de handel in en het gebruik van drugs.

Op grond van de Wet Damocles is aan de burgemeester de bevoegdheid toegekend om bestuursdwang toe te passen indien in voor het publiek toegankelijke lokalen en daar bijbehorende erven drugs wordt gekocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig is.

De Wet Victoria, waarbij artikel 174a aan de gemeentewet is toegevoegd, geeft de burgemeester bevoegdheid tot sluiting van een woning/lokaleiteit indien door de gedragingen in desbetreffend pand de openbare orde rond dat pand worden verstoord.

3 De nuloptie

Inleiding

De meeste gemeenten in Nederland hebben coffeeshopbeleid vastgesteld, ook wanneer er geen coffeeshop wordt toegestaan. Het vaststellen van beleid is van belang omdat er dan makkelijker kan worden opgetreden tegen een ongewenst verkooppunt.

Sinds de invoering van artikel 13b Opiumwet (april 1999) moet het lokale coffeeshopbeleid (mede) worden gebaseerd op dit artikel.

De gemeente Westerkwartier heeft een evaluatie van het voorlopige nuloptie-beleid laten uitvoeren door de afdeling openbare orde en veiligheid om te komen tot een gemotiveerd, weloverwogen definitief beleid.

Overwegingen tot nuloptie- beleid

De gemeente Westerkwartier is een gemeente die is ontstaan in 2019 door een fusie van de voormalige gemeenten Leek, Zuidhorn, Marum en Grootegast. De gemeente Westerkwartier kenmerkt zich door een eigen DNA; Dichtbij, Nuchter en Ambitieux.

De gemeente is qua oppervlakte een van de grotere gemeenten in Nederland en telt 41 kernen.

Om te komen tot een definitief coffeeshopbeleid is een evaluatie uitgevoerd van het voorlopige nuloptie-beleid, door middel van respondentenonderzoek, uitvraag bij buurgemeenten, informatie vanuit het Trimbos en WODC, open bronnen research en het onlangs uitgekomen rapport 'Ondermijning in het ommeland' Van der Torre, Tops, van Duin, Jongepier 2023.

Voor het respondentenonderzoek zijn de volgende partijen benaderd; Politie, Sociaal werk de Schans, RSG de Borgen en de Lindenberg, handhaving gemeente Westerkwartier, buurtmaatschappelijk werk

Bijna alle respondenten die bevraagd zijn voor de evaluatie geven aan een definitief nuloptie-beleid coffeeshops voor de gemeente Westerkwartier te willen. Men voorziet extra overlast, extra inzet capaciteit politie en boa's, maar hebben ook de vrees dat de straathandel nog ergere vormen zal gaan aannemen. Daarnaast wordt meerdere malen genoemd dat het gedogen van coffeeshops bijdraagt aan het normaliseren van drugsgebruik. Dit is drempelverlagend vooral voor de jeugd om te gaan experimenteren met drugs. Ook wordt genoemd dat het sociale onveiligheidsgevoel onder inwoners naar alle waarschijnlijkheid zal toenemen indien coffeeshops worden gedoogd.

De gemeente Westerkwartier stelt zich tot doel dat jongeren niet in aanraking komen met (soft)drugs. De gemeente Westerkwartier heeft juist aangegeven in het Lokaal Preventieakkoord Westerkwartier zich te willen inzetten om de positieve gezondheid te stimuleren en onder andere aandacht te hebben voor het voorkomen van drugsgebruik. In het Lokaal Preventieakkoord staat de ambitie omschreven; In 2040 gebruiken mensen in het Westerkwartier minder drugs en gebruiken jongeren onder de 23 jaar geen drugs.

Daarnaast vindt men de vestiging van coffeeshops in de dorpse woonkernen van de gemeente niet passend bij het karakter van de gemeente Westerkwartier.

Verslavingszorg Noord Nederland geeft aan dat in Nederland bij de meeste gemeenten de norm voor een coffeeshop wordt gehanteerd die uitgaat van het aantal inwoners. Deze 'richtlijn' varieert van één coffeeshop per 15.000 tot 40.000 inwoners. Op basis van het inwonersaantal en deze richtlijn lijkt het gedogen van een coffeeshop in de gemeente Westerkwartier redelijk. Echter bestaat de gemeenten uit 41 woonkernen inclusief 4 grotere kernen van elk nog geen 15.000 inwoners. De andere 37 kernen betreffen een groot aantal kleinere woongemeenschappen verspreid over een groot gebied. Juist de uitgestrektheid van de gemeente Westerkwartier en het plattelandskarakter kan een reden zijn om anders te denken over het gedogen van een coffeeshop.

Gezien de ambities van de gemeente Westerkwartier, beschreven zijn in het Lokaal Preventieakkoord en de uitkomsten de evaluatie van het voorlopige nuloptie-beleid is het besluit om het nuloptie-beleid coffeeshops definitief vast te stellen.

4 Handhaving nuloptie-beleid

Inleiding

Om in voorkomende gevallen naleving van het beleid af te kunnen dwingen zal handhaving noodzakelijk zijn. De handhaving van een gedoogbeleid in de vorm van een nul-optie is betrekkelijk eenvoudig te noemen. Bij een nuloptie kan snel tot handhaving worden overgegaan, zowel strafrechtelijk als bestuursrechtelijk. Per geval zal beoordeeld moeten worden wat de beste optie hierin is.

Strafrechtelijke handhaving van een nul-beleid

Uit de richtlijnen van het OM blijkt dat als in de lokale driehoek is afgesproken tot het voeren van nul-beleid het OM kan overgaan tot vervolging van elke vorm van handel in softdrugs, ook als het verkooppunt voldoet aan de AHOJG-criteria. Deze bevoegdheid is nog eens nadrukkelijk bevestigd door de Hoge Raad naar aanleiding van een zaak in de gemeente Kampen (uitspraak 15 oktober 1996). Het optreden van het OM tegen de exploitant van een niet gedoogd verkooppunt was naar het oordeel van de Hoge Raad niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel.

Bestuursrechtelijke handhaving van nul-beleid

Ook bestuursrechtelijk kan op basis van een vastgesteld nul-beleid worden opgetreden. Hier is een tweetal verschillende situaties van optreden te onderscheiden, namelijk indien:

- een ondernemer een verzoek indient tot vestiging van een coffeeshop;
- een coffeeshop illegaal wordt gevestigd;

Verzoek tot vestiging van een coffeeshop

De burgemeester kan op basis van dit nul-beleid de toestemming tot vestiging van een coffeeshop weigeren of een bestaand verkooppunt sluiten. De burgemeester beroept zich bij zijn besluit op de weigeringsgronden die in dit nul-beleid staan gemotiveerd. Dit blijkt onder meer uit meerdere uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State naar aanleiding van de sluiting van een coffeeshop door de burgemeesters van meerdere gemeenten. In deze uitspraken overweegt de Afdeling dat aan de burgemeester in beginsel de vrijheid toekomt om ter bescherming van het woon- en leefklimaat dan wel de openbare orde geen enkele coffeeshop toe te staan.

Illegale vestiging van een coffeeshop

De burgemeester kan overgaan tot sluiting van een lokaal of woning, wanneer - ondanks het nul-beleid toch een verkooppunt van drugs zich vestigt, dan wel aanwezig is. Wanneer dit verkooppunt zich bevindt in een lokaal of woning, gebruikt de burgemeester hiervoor artikel 13b van de Opiumwet. Dit artikel geeft de mogelijkheid om een pand waar drugshandel plaatsvindt voor (on)bepaalde tijd te sluiten.

Doel van dit beleid

- het voorkomen van een nadelige beïnvloeding van het woon- en leefklimaat dan wel de openbare orde in de gemeente;
- het voorkomen van de vestiging van een coffeeshop;
- het voorkomen dat jongeren makkelijker en sneller in aanraking komen met softdrugs;
- een duidelijk kenbaar coffeeshopbeleid verstevigt de bestuursdwangbevoegdheid van de burgemeester. Wordt er een aanvraag gedaan voor de vestiging van een coffeeshop, dan kan eenvoudig worden verwezen naar het nul-beleid. Een afzonderlijke beoordeling van de specifieke situatie is overbodig.

Aldus vastgesteld op 9 mei 2023.

De burgemeester van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk